

Kunnskapsdepartementet (KD)
Postboks 8119 Dep.
0032 OSLO

Deres ref:

Oslo, 25.09.2012
Vår ref: Tormod Skjerve/ 12-24497

HØRINGSSVAR OM BEHOV FOR OG ORGANISERING AV ET SYSTEM FOR ANALYSE OG FORMIDLING AV KOMPETANSEFREMSKRIVNINGER I NORGE

Hovedorganisasjonen Virke har ved flere anledninger fremmet ønske om å sette et nasjonalt system for kompetansefremskrivninger på den politiske dagsorden, og vi var en aktiv bidragsyter i den referansegruppen som ble etablert av VOX i utarbeidelsen av deres rapport til KD.

Virke mener det er av stor betydning å få etablert et nasjonalt og helhetlig system for kartlegging og analyser av fremtidige kompetansebehov i Norge. Forutsetningen er at dette systemet må oppfattes bedre enn dagens situasjon gjennom å gi bedre møteplasser, bedre kunnskapsgrunnlag og bedre kompetansepolitiske beslutninger på nasjonalt, lokalt og bransjespesifikt nivå.

Kunnskapsdepartementet bør etablere og lede en styringsgruppe med representanter fra myndighetene, partene i arbeidslivet og SSB/forskningsinstitusjoner, med ansvar for videre utvikling av strategi.

Vi velger i dette høringssvaret først å gi en kort kommentar til den vedlagte rapporten fra VOX, og deretter svare på de fem spørsmålene Kunnskapsdepartementet har definert er av særskilt interesse å få innspill på.

Kommentarer til rapporten fra VOX: "Kompetansefremskrivninger i Norge – utvikling av et system":

Rapporten har en verdifull gjennomgang av dagens situasjon, en nyttig internasjonal oversikt og et bra systemkart over de viktigste aktørene. Den inneholder også en del gode betraktninger om fordeler ved å etablere et system. Men vi finner det verken riktig eller formålstjenlig å gå inn på alle detaljer i beskrivelsene og forslag til moduler, ressursbruk og framdrift som utgjør de vesentligste delene av rapporten og som leder fram til konklusjonen at VOX vil være det best egnede organet som koordinerende enhet.

Hovedorganisasjonen Virke

Besøksadresse:
Henrik Ibsens gate 90
NO 0255 Oslo
Postadresse:
P.O. Box 2900 Solli
NO-0230 Oslo
Tel +47 22 54 17 00
Fax +47 22 56 17 00
E-post
info@virke.no
Bankgiro
6030.05.18543
Org nr.
970 134 646 MVA

Spørsmål av særlig interesse og innspill fra høringsinstansene:

1. Om det er behov for og ønskelig å etablere et system for kartlegging, analyser og dialog om framtidige kompetansebehov i Norge.

Virke mener det er et vesentlig nasjonalt behov å få etablert et system for kartlegging, analyser og dialog om framtidige kompetansebehov i Norge. De viktigste grunnene er etter vår mening:

- Å sette kompetansebehov inn i en helhetlig drøfting, hvor alle økonomiske sektorer og de ulike delene av det nasjonale utdanningssystemet kan ses i sammenheng, og hvor viktige behov som ikke ivaretas av sterke særinteresser også får sin rette plass;
- Å få en bedre sammenheng mellom strategiutvikling og gjennomføringsevne, både på nasjonalt, regionalt og lokalt nivå og mellom nivåene;
- Å forstå og analysere Norges kompetansebehov i et globalt perspektiv;
- Å skape et sterkt faglig miljø hvor myndighetene, partene i arbeidslivet og forskere kan samarbeide om å legge kunnskapsgrunnlaget for en best mulig kompetansepolitikk i Norge.

2. Om hvordan man eventuelt bør gå fram for å etablere et framskrivningssystem som i størst mulig grad imøtekommer ulike parter behov for kompetanse om framtidige behov for kompetent arbeidskraft i tråd med intensjonene beskrevet i St.meld.nr. 44 (2008-2009) *Utdanningslinja* under punkt 6.3.5 "System for framskrivninger av arbeidslivets kompetansebehov".

I tråd med St.meld.nr. 44 mener Virke det er avgjørende å etablere et system som kan gi en betydelig merverdi i forhold til dagens situasjon med hensyn til å forstå utviklingen i arbeidsmarkedet og kunne forutsi tendenser som vil påvirke framtidens kompetansekrav. Systemet må også gjøre oss bedre i stand til å målrette arbeidsmarkeds-, utdannings- og innvandringspolitikken mer mot arbeidsmarkedets behov. Følgelig bør etablering av et slikt system baseres på konkrete innspill fra de aktørene som nå har ansvar for å målrette disse politikkområdene (ev. organer som er tiltenkt et slikt ansvar i framtiden) og fra aktører som representerer arbeidslivets behov, om hva som kan gi merverdi i forhold til nåværende situasjon. Vi ser for oss at dette kan gjøres uten et omfattende nytt utredningsarbeid, men kan f.eks. ivaretas ved å organisere en godt planlagt workshop, hvor også eksperter på framskrivningssystemer deltar.

En viktig oppgave som det må tas tak i umiddelbart er å kartlegge eksisterende datatilfang både nasjonalt og internasjonalt, og vurdere muligheten og ressursbruk for å styrke datagrunnlaget. Dette er både nødvendig og krevende for å få optimal utnyttelse av eksisterende datamateriale og for en realistisk tilnærming til det regionale/lokale perspektivet på arbeidslivets kompetansebehov og framskrivninger av kompetanse.

Det er et stort mangfold av aktører og interessenter som vil ha behov for å mene noe om og ønske å dra nytte av etableringen av et system for analyse og formidling av kompetanseframskrivninger i Norge. For å sikre en effektiv og målrettet etableringsfase vil det være avgjørende å skille mellom "nice to" og "need to" i involveringen i denne første fasen.

I prosessen med system for kompetanseframskrivninger har det blitt brukt ulike varianter av overskrifter. Akkurat det skal ikke gjøres til noen stor sak, men det er viktig å holde fast på

kjernen i systemet slik det er formulert i overskriften som ble valgt i St.meld.nr. 44 kap. 6.3.5: "System for framskrivninger av arbeidslivets kompetansebehov". I dette systemet vil analyser, dialog og formidling inngå som naturlige elementer.

3. Om hvordan hensiktsmessige arbeidsformer kan utvikles slik at ulike parter får mulighet og anledning til å bidra med informasjon og vurderinger om framtidige kompetansebehov i det norske samfunnet, herunder hvordan dialogen mellom eksisterende forskningsmiljø, parter i arbeidslivet og forskjellige typer myndigheter kan ivaretas og videreutvikles.

Til spørsmålet om hensiktsmessige arbeidsformer for inkludering av ulike parter, mener vi det først og fremst må kartlegges hvilke relevante samarbeidsarenaer som allerede eksisterer og hvordan disse ev. kan videreutvikles til å spille en rolle i framskrivningssystemet. F eks har vi faglige råd knyttet til de yrkesfaglige studieprogrammene i videregående opplæring, yrkesopplæringsnemnder i alle fylkene, råd for samarbeid med arbeidslivet på alle institusjoner i universitets- og høyskolesektoren, Nasjonalt fagskoleråd, osv.

En viktig avklaring må gjøres for hvilke organer som er nødvendige elementer i systemet som sådan og hvordan systemet best mulig kan fungere inkluderende på det mangfoldet av organer og samarbeidsarenaer som en gjerne vil knytte til systemet. I første omgang tror vi det avgjørende er å få satt opp en styringsgruppe med en god balanse mellom ansvarlige myndigheter og hovedorganisasjonene i arbeidslivet. SSB og ev. andre hovedaktører på forskning og datainnsamling må også sitte rundt bordet i denne gruppen. Vi mener dette arbeidet bør starte opp under ledelse og koordinering av analyseavdelingen i Kunnskapsdepartementet, slik at det sikres en helt nødvendig politisk forankring av arbeidet.

4. Om et slikt system selv bør drive selvstendig analyse- og utredningsarbeid eller om det i første rekke skal ha en funksjon som koordinator og utvikle møteplasser for dialog, konferanser m.m.

Virke mener den enheten som opprettes for å ha det daglige ansvaret for systemet kan gjøres veldig enkel i denne omgang, gjerne en person integrert i KDs analyseavdeling (ev. i SSB). Det vesentlige er å få på plass en styringsgruppe som kan ta de nødvendige beslutningene om retning, omfang og strategi. Vi tenker oss at enheten skal ha en funksjon som ligger mellom de alternativene Kunnskapsdepartementet angir i sitt spørsmål. Systemet må ha kompetanse til å initiere og styre analyse- og utredningsarbeid, men ikke inneha ressursene til å utføre arbeidet selv. I dette ligger det at det må være mer faglig tyngde i systemet enn bare å koordinere og utvikle møteplasser, konferanser m.m.

5. Hvilke formidlingsformer og brukergrupper skal prosjektet først og fremst innrettes mot, hvilken tidshorisont bør systemet rette sin oppmerksomhet mot, og hvilke typer resultater og innsikt skal det utvikle, tolke og videreformidle?

Formidlingsform og brukergruppe må defineres ut fra roller og ansvar. Systemet må først og fremst innrettes mot det som skaper merverdi i målrettingen av arbeidsmarkeds-, utdannings- og innvandringspolitikken mot arbeidsmarkedets behov og de organer som sitter med ansvaret for å ta i bruk denne informasjonen og omsette den til vedtak, både nasjonalt, regionalt og lokalt. Eksempelvis alle med ansvar for karriererådgivning, politikere og byråkrater med ansvar for sammenhengen mellom kompetansebehov og andre politikkområder, osv.

En viktig målsetting må være å få et system som gir bedre gjennomføringsevne, dvs. at kunnskapsgrunnlaget skal kunne omsettes i beslutninger og handlinger på en naturlig og enkel måte og skape bedre sammenheng mellom strategier på systemnivå og positive konsekvenser på individnivå.

Det må avklares nærmere hvilket ansvar som skal ligge i systemet i forhold til ansvar som naturlig ligger eller kan legges til eksisterende samarbeidsorganer for ulike deler av utdanningssystemet, ulike økonomiske sektorer i arbeidslivet og de ulike forvaltningsnivåene. For eksempel kan systemet for kompetanseframskrivninger ha ansvar for en helhetlig kvalitet og gjennomføring av kandidatundersøkelser og utarbeidelse av analyser på nasjonalt overordnet nivå, mens andre sektororganer tar ansvar for formidling og mer spesifikke analyser innenfor sine områder.

Den mest krevende tidshorizonten i et framskrivningssystem er i mellomnivået på rundt 5 år. Samtidig er dette den mest nyttige tidshorizonten både med tanke på samfunns-, virksomhets- og individnivå. Vi mener derfor systemet skal designes til å kunne gi informasjon ikke bare på kort sikt (1-2 år) eller lang sikt (10-20 år eller mer) som er mest vanlig, men ha som ambisjon å kunne gi framskrivninger på mellomlang sikt (5 år).

Avslutningsvis vil vi få presisere at vårt høringssvar er rettet mot mer prinsipielle sider ved et system for kompetanseframskrivninger og hvordan en i en oppstartsfasen bør organisere arbeidet. For oss er det viktigst å få etablert et robust system og så får vi dimensjonere et sekretariat deretter.

Vennlig hilsen

Hovedorganisasjonen Virke

Inger Lise Blyverket
Leder arbeidslivspolitik

Tormod Skjerve
Seniorrådgiver